

SXEDIO.E90

13.12.1938: ΟΙ ΚΤΙΣΤΕΣ ΛΕΜΕΣΟΥ ΕΞΑΣΦΑΛΙΖΟΥΝ ΥΣΤΕΡΑ ΑΠΟ ΑΠΕΡΓΙΑ ΤΟ ΩΦΕΛΗΜΑ ΤΗΣ "ΠΛΗΡΩΜΕΝΗΣ" ΑΠΕΡΓΙΑΣ. ΟΙ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΙ ΣΤΑ ΑΡΤΟΠΟΙΕΙΑ ΕΠΙΒΑΛΛΟΥΝ ΤΟΥΣ ΟΡΟΥΣ ΤΗΣ ΣΥΝΤΕΧΝΙΑΣ ΤΟΥΣ ΣΤΟΥΣ ΕΡΓΟΔΟΤΕΣ

Στα μέσα στο **1938**, μια απεργία που επέφερε πολύ σημαντικά ωφελήματα στους εργαζομένους, ήταν η απεργία των Κτιστών Λεμεσού που έληξε ύστερα από αρκετές μέρες στις **13 Οκτωβρίου 1938**.

Ανάμεσα στα άλλα που είχαν κερδίσει οι κτίστες και το περιέλαβαν στη συμφωνία τους με τους εργοδότες ήταν η υποχρέωση που είχαν αναλάβει οι εργοδότες να καταβάλουν **1,5** ημερομίσθιο σε κάθε εργάτη τους που είχε απεργήσει.

Ακόμα μια άλλη απεργία στα τέλη του **1938 (28 Νοεμβρίου)** ήταν εκείνη των αρτεργατών που κράτησε πέντε ημέρες και πέτυχε ακόμα καλύτερα ωφελήματα, τόσο για τους εγάτες, όσο και τη συντεχνία, η οποία θα είχε το δικαίωμα να επεμβαίνει και να ορίζει τον αριθμό των εργατών που θα απασχολούνταν σε κάθε αρτοποιείο.

Πρόβλεπε η σύμβαση που αποτελούσε σημαντική κατάκτηση για τους εργάτες και τις συντεχνίες:

1. Συνεφωνήθη όπως πληρώνονται οι εργάτες διά την παραγωγήν άρτου προς έξι παράδες την οκάν.

2. Η συντεχνία να ορίζει τον αριθμό των εργατών, οίτινες θ' απασχολώνται εις έκαστον αρτοποιείον, με αναλογίαν ένα εργάτην διά κάθε κλιβανισμόν άρτου. Η εργασία θα διεξάγεται κατά τας νυκτερινάς ώρας, ως και πρότερον.

3). Οι ιδιοκτήται αρτοποιείων αναλαμβάνουν την υποχρέωσιν, όπως προλαμβάνουν εις τας εργασίας των εργάτας μέλη της συντεχνίας, νοείται όμως ότι οι εργάται ούτοι θα είναι επιθυμητοί παρά των ιδιοκτητών αρτοποιείων.

4. Εάν ιδιοκτήτης αρτοποιείου επιθυμή ν' απολύση εργάτην τινά εργαζόμενον παρ' αυτώ, διά

τεχνικούς λόγους δύναται να πράξη τούτο αμέσως, υποχρεούται όμως, όπως να αντικαταστήσει τούτον δι' άλλου αρτεργάτου, τη υποδείξει της συντεχνίας.

5. Εάν η απόλυσις αρτεργάτου γίνεται δι' οιονδήποτε άλλον λόγον, οφείλει ο ιδιοκτήτης αρτοποιείου όπως ειδοποιή την Επιτροπή της συντεχνίας δά την υπόδειξιν ετέρου αρτεργάτου επιθυμητού εις αυτόν.

6. Οι εργάται βοηθοί κυρίως, καθώς και οιοσδήποτε άλλος εκ των άλλων αρτεργατών, οφείλουν να εκτελούν πιστώς τα καθήκοντα των, τα σχετιζόμενα με την κανονικήν των εργασίων, ως και πρότερον.

7. Εν περιπτώσει οιασδήποτε διαφοράς εν τη ερμηνεία των όρων της παρούσης συμφωνίας είτε εν τη εκτελέσει των όρων ταύτης υπό οιονδήποτε των συμβαλλομένων μερών, η διαφορά αυτή θα παραπέμπεται εις διαιτησίαν ενώπιον του εκάστοτε Διοικητού Λευκωσίας, η δε απόφασις του θα είναι ανέκκλητος".

Σημαντικά κέρδη πέτυχαν και οι ραπτεργάτες Αμμοχώστου, ύστερα πάλι από σύντομη απεργία που έληξε την 1η Δακεμβρίου 1938.

Οι απεργοί κατόρθωσαν να εξασφαλίσουν μείωση του ωραρίου μέχρι οκτώ ώρες το Χειμώνα κάτι που θα αποτελούσε στα επόμενα χρόνια πάγιο αίτημα των εργαζομένων για καθιέρωση οκταώρου.

Πέτυχαν ακόμα να τους δίδεται οκταήμερη προειδοποίηση σε περίπτωση απολύσεως τους.

Μετέδιδε ο αναποκριτής της εφημερίδας "Ελευθερία" την 1η Δεκεμβρίου από το Βαρώσι:

"Επήλθε συμφωνία απεργών ραπτεργατών και εργοδοτών, η δε απεργία λύεται αύριον (σήμερα). Υπό των ενδιαφερομένων υπεγράφη πρωτόκολλον, του οποίου οι όροι είναι οι εξής:

1). Αι ώραι εργασίας διά τους από Σεπτεμβρίου μέχρι Φεβρουαρίου θα είναι οκτώ, διά δε τους μήνας από Μαρτίου μέχρις Αυγούστου, εννεά.

2). Οι εργοδότες υποχρεούνται να προσλαμβάνουν εις τας εργασίας των εργάτας της

συντεχνίας εκτός εάν δεν υπάρχουν τοιούτοι.

3). Τόσον οι εργοδότες όσο και οι εργάται υποχρεούνται να δίδουν οκταήμερον προειδοποίησιν προς αλλήλους εις περίπτωσιν απολύσεως ή αποχωρήσεως εκ της εργασίας, και

4). Εν περιπτώσει καθ' ην ήθελεν αναφυή νέα διαφορά ο Δήμαρχος θα εκτελή χρέη διαιτητού, η δε απόφασις του θα είναι τελική.

Οι απεργίες συγκλόνιζαν την Κύπρο και τόσο ήταν το "μεθύσι" των εργαζομένων από τις επιτυχίες τους τώρα που έπαιρναν την τύχη τους στα χέρια τους για καλά, ώστε το πνεύμα της εποχής έφθασε και μέχρι τις φυλακές, όπου οι κατάδικοι εξεδήλωσαν τάσεις για απεργία.

Οι κατάδικοι επιδίωκαν να τους καταβάλλεται μικρό μεροκάματο για τις εργασίες που εκτελούσαν ως και τσιγάρα.

Είναι χαρακτηριστικό δημοσίευμα της ίδιας εφημερίδας στις **20 Νοεμβρίου 1938**:

"Χθες εις τας Κεντρικάς Φυλακάς Λευκωσίας εκατοντάς περίπου καταδίκων εξεδήλωσεν απεργιακάς τάσεις. Ο λόγος της προκληθείσης ανωμαλίας υπήρξεν η απαίτησις των, όπως καταβάλλεται εις αυτούς υπό της Κυβερνήσεως χρηματικόν τι προσόν εν είδει ημερομισθίου, έναντι της υπ' αυτών προσφερομένης εργασίας και όπως τοις παραχωρήται ημερησίως ποσότης σιγαρέττων.

Αι αρχαί των φυλακών εις γνώσιν των οποίων περιήλθεν εγκαίρως το ζήτημα ενεργήσαν καταλλήλως, χρησιμοποιήσαντες επιείκειαν μάλλον παρά οιαδήποτε αυστηρά πειθαρχικά μέτρα και κατόρθωσαν να επαναφέρουν την ζωήν των Κεντρικών Φυλακών εις την προτέραν αυτής ομαλότητα, χωρίς να προκύψουν οιαδήποτε δυσάρεστα αποτελέσματα.

Καθ' α πληροφορούμεθα τα γεγονότα εξειλίχθησαν ως εξής:

Προ τριών περίπου μηνών είχεν υποβληθή προς την διεύθυνσιν των Κεντρικών Φυλακών αίτησις εκ μέρους καταδίκων, όπως διαρκούσης της εκτίσεως της

ποινής των καταβάλλεται εις αυτούς χρηματική αμοιβή, ώστε μετά την αποφυλάκισιν των να έχουν τα προς το ζην, αναγκαία, μέχρις ότου καταστή εις αυτούς δυνατόν να εξασφαλίσουν βιοποριστικόν επάγγελμα, διά να ζήσουν εντίμως. Παραλλήλως προς το ανωτέρω αίτημα οι κατάδικοι είχαν υποβάλη την παράκλησιν διά να μη καθίσταται, διά μερικούς εκ τούτων, βαρεία και καταθλιπτική ή αίσθησις της στερήσεως της ελευθερίας των.

Τα ως άνω αιτήματα των, εξετασθέντα μετά συμπαθείας υπό των Αρχών των Φυλακών, διεβιβάσθησαν προς την Κυβέρνησιν.

Η Κυβέρνησις προς ην διεβιβάσθησαν τα αιτήματα των καταδίκων, υπεσχέθη να δώση εις ταύτα οριστικήν απάντησιν μετά παρέλευσιν τριών μηνών. Η ταχθείσα υπό της Κυβερνήσεως προθεσμία έληξε προ τινος. Οι κατάδικοι αδημονούντες διά το ότι δεν ευωδούντο τα αιτήματα των, ήρχισαν να εκδηλώνουν ανησυχητικάς τάσεις, διεξήχθη δε μεταξύ των, ως γίνεται αντιληπτόν μυστική προσυνεννόησις, όπως εκλάβουν την απόφασιν της Κυβερνήσεως, κατερχόμενοι εις απεργίαν. Ούτως είχαν τα πράγματα μέχρι της χθες Δευτέρας ήτις είχαν, ως φαίνεται ορισθή υπό των εγκαθειρκτων ως ημέρα ενάρξεως της απεργίας.

Την πρωίαν της χθες οι δεσμοφύλακες εκάλεσαν τους καταδίκους να επιδοθούν εις τας συνήθεις αυτών εργασίας, αλλά προσέκρουσαν εις την άρνησιν των. Μεταξύ των αρνηθέντων να επαναλάβουν τας εργασίας των ήσαν οι μάγειροι, οι αρτοποιοί και οι ανήκοντες εις το υπηρετικόν προσωπικόν κατάδικοι.

Μόλις εσημειώθη η ανωτέρω απεργιακή τάσις, ειδοποιήθη τηλεφωνικώς ο διοικητής της αστυνομίας και επόπτης των Φυλακών κ. Γκάλλοκ, όστις και μετέβη πάραυτα εις τας Κεντρικάς Φυλακάς διά να επιληφθή του ζητήματος. Ο κ. Γκάλλοκ είδε προσωπικώς ένα έκαστον των καταδίκων εκείνων, οίτινες εξεδήλωσαν απεργιακάς τάσεις, και συνωμίλησε μετ' αυτών εν σχέσει με τα προς την Κυβέρνησιν υποβληθέντα

αιτήματά των.

Όσοι εκ τούτων επέμενον εις τη άρνησιν των, ενεκλείσθησαν, συμφώνως προς τους ισχύοντας κανονισμούς, εις τα κελλία των, ενώ οι άλλοι επανέλαβον ησύχως τας εργασίας των. Ως αρμοδίως πληροφορούμεθα εκ των εκατόν περίπου κατοίκων, οίτινες αρχικώς ηρνήθησαν να εργασθούν, οι πλείστοι επανέλαβον τας εργασίας των, μικρός δε αριθμός καταδίκων οίτινες ως γίνεται αντιληπτόν, διεδραμάτισαν τον πρωτεύοντα ρόλον εις την απεργιακήν προσπάθειαν απεμονώθησαν.

Ινα αποφευχθούν παρόμοιαι εκδηλώσεις το μέλλον, εθεωρήθη αναγκαίον όπως, οκτώ κατάδικοι, οίτινες ως διπιστώθη παρώτρυναν τους λοιπούς συναδέλφους των, να κατέλθουν εις απεργίαν αποσταλούν εις τας φυλακάς Κυρηναίας, διά να εκτίσουν την ποινήν των, όπως και εγένετο.

Μέχρι της εσπέρας της χθες, χάρις εις τα ληφθέντα μέτρα επήλθε πλήρης γαλήνη εις τας Κεντρικάς Φυλακάς, σήμερον δε άπαντες οι φυλακισμένοι θα επαναλάβουν εν ομαλότητι τας εργασίας των.

Ως αντιλαμβανόμεθα δεν πρόκειται να ληφθούν πειθαρχικά μέτρα εναντίον των καταδίκων, οίτινες μεταμεληθέντες εξεδήλωσαν νομιμοφροσύνην προς τους κανονισμούς των Φυλακών.

Ως γίνεται αντιληπτόν, η ανωτέρω απεργιακή τάσις των κατοίκων θα έχη οπωσδήποτε δυσμενή επίδρασιν της ικανοποιήσεως των αιτημάτων, καθ' ον χρόνον μάλιστα υπήρχε κάθε λόγος να πιτεύεται ότι η Κυβέρνησις εξήταζε το ζήτημα με πνεύμα ευμενίας".

Οι κατάδικοι όμως με τη προειδποίηση τους ότι θα κατέβαιναν σε απεργία κέρδισαν το αίτημα τους για παροχή επίδοματος.

Σχετικά ο ανταποκριτής της εφημερίδος μετέδιδε από τη Λάρνακα στις **17** Φεβρουαρίου **1939**:

"Πληροφορούμεθα ότι κατ' απόφασιν της Κυβερνήσεως, όσοι κατάδικοι εκτίουν ποινήν μεγαλύτεραν των έξ μηνών, θα λαμβάνουν επίδομα εξ

ενός γροσίου δι' εκάστην εργάσιμον ημέραν, της εβδομάδος, εξ ων τα τρία γρόσια καθ' εβδομάδα θα δύνανται να διαθέσουν δι' αγοράν σιγαρέττων.

Το επίδομα τούτο θα είναι πληρωτέον από **1** Ιανουαρίου **1939**. Οι κατάδικοι θα αποσύρουν εκ του επιδόματος των μόνον τρία γρόσια καθ' εβδομάδας, το δε υπόλοιπον, όταν θα απολύωνται εκ των φυλακών".